

Oponentský posudek bakalářské práce Barbory Duškové s názvem, Praha, Fakulta humanitních studií UK, 2024, 59 s.

Autorka ve své práci odpovídá na otázky:

Jak se prostor Úřadu podílí na agendě a přístupu národního státu k cizincům?

Jak je organizován prostor a čas na daném regionálním pracovišti?

Jaké praktiky se v tomto prostoru realizují?

Práce se v teoretické části nejdříve zabývá otázkou hranic a národního státu, popisuje úlohu státu a jeho potřebu regulovat „přiliv migrantů“ (s. 11) na jeho území. Politika státu vůči migraci je nahlížena ze dvou pozic: státu jako suverénní entity a státu v rámci jeho mezinárodní politiky. V práci jsou identifikovány tři klíčové pilíře migrace v kontextu národního státu: kontrola, integrace a bezpečnost a dva základní směry v přístupu k migraci „deontologický“ a „konsekvenční neboli teleologický přístup“. Dále popisuje proces restriktivní migrační politiky, který má za cíl snížit počet imigrantů, ale pochybuje o jeho účelnosti. Popisuje vytváření sociálních sítí migrantů jako migrační strategii a zakončuje podkapitulu popisem bariér migrace ze strany státu, které rozděluje na legislativní (zákony) a fyzické (hranice).

V druhé teoretické podkapitole se pak věnuje migraci, státu a času, což je i název této podkapitoly. Popisuje zacházení s časem jako jeden ze způsobů, jak stát reguluje migraci, jako strategii ovládnutí jednotlivců. Naopak migranti mohou vidět v čekání orientaci na budoucnost a naději. Popisuje problematiku času ve dvou perspektivách blokování a vyčkávání, přičemž blokování je negativní, zatímco vyčkávání chápe čas jako investovaný do budoucnosti. Poukazuje tak na možnost vnímání čekání negativně i pozitivně. Stát pak využívá čas především jako nástroj regulace. V kapitole 2.3 autorka rozsáhle popisuje legislativní rámec migrace a možností pobytu v ČR.

Metodologie bakalářské práce bylo nezúčastněné pozorování chování migrantů, klientů Úřadu azylové migrační politiky. Tuto metodu si vybrala, protože ji „nezajímala emická perspektiva“ (s. 31) aktérů. Věnuje se etice výzkumu a nemožnosti pořizování fotografií a anonymizaci. Vhodně reflektuje svou pozici bývalé pracovnice úřadu, což jí také umožnilo snazší přístup do terénu. Analyzovaná data jsou v podobě terénních poznámek.

Samotná empirická část pak popisuje prostor, v kterém je zasazená budova Úřadu a jeho konsekvence na aktéry, tedy migranty, kteří jsou klienty Úřadu. Dál pak řeší prostor samotné budovy a části budovy, patřící Úřadu a vliv na aktéry. Prostor a jeho působení na otázku migrace je tedy správně popisován jako důležitý faktor, bohužel v teoretické části není problematika prostoru jako takového rozebírána. Dále se práce věnuje režimu Úřadu v části pro klienty, popisuje disciplinaci klientů Úřadem v podobě možnosti vstupu do úřadu skrz otevřené turnikety, nebo oddělené čekárny a místnosti s přepážkami, stejně jako oddělení samotných přepážek na část pro klienty a pro úředníky na jedné straně. A zabírání prostoru klienty pro vlastní aktérství, jak v čekárně hrami, sledováním televize, neobsazováním/obsazováním připravených míst k sezení, tak i chozením před budovu. Nakonec dochází k poměrně zajímavému závěru: „cizinci, kteří se flexibilně přizpůsobují vytvořeným rámcům národního státu, mají cestu ke své budoucnosti „rychlejší“ než ti druzí.“, který ovšem není přesvědčivě vyargumentován a zasloužil by si rozvést.

Práce odpovídá obsahu a rozsahu bakalářské práce. Místy překypuje informacemi více či méně irelevantními vůči výzkumné otázce, respektive informace nepřispívajícími k lepšímu pochopení zkoumaného jevu a zodpovězení výzkumných otázek. Autorka dále ve své empirické části popisuje místo a pracuje s pojmem „vyloučené místo“ a „nemísto“, teoreticky se ovšem těmto antropologicky obsažným pojmům nevěnuje. Autorka se bohužel v závěru nevrací, respektive necituje teorie, které vedly k interpretacím. Její interpretace jsou z části banální a z části nenavazující na empirickou část. Vše zachraňuje nakonec zajímavou interpretací, která by si zasloužila větší prostor vis výše.

Přes výše zmíněné nedostatky práce splňuje požadavky kladené na bakalářské závěrečné práce a doručuji ji k obhajobě. Práci navrhuji ohodnotit jako dobrou až velmi dobrou v závislosti na obhajobě.

11.2.2024

Zuzana Terry